

Eesti keele ainekava

5. klass

Nädalas tunde 3

Õppeaastas 105

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpitulemused

1. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust;
2. võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
3. lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös.

Õppesisu ja -tegevus

Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine. Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus. Väite põhjendamine. Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg. Kaaslase täiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töö kohta arvamuse andmine ja tunnustuse avaldamine.

Pädevused

Sotsiaalne ja õpipädevus, keelepädevus.

Lõiming teiste ainevaldkondadega

Inimeseõpetus

Läbiv teema

„Väärtused ja kõlblus”

Teksti vastuvõtt

Õpitulemused

1. võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;
2. kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

Õppesisu ja -tegevus

Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid. Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutus).

Kuuldu konspekterimine.

Pädevused

Õpi- ja keelepädevus.

Lõiming teiste ainevaldkondadega

Loodusained

Tekstiloome

Õpitulemused

1. leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist;
2. tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe;
3. tunneb kirjutamise põhietappe;
4. jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
5. avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
6. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades;
7. kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju.

Õppesisu ja -tegevus

Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekanne esitamine.

Lisateabe otsimine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest ning selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusvärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal.

Pädevused

Väärtus-, õpi-, keele- ja ettevõtlikkuspädevus.

Lõiming teiste ainevaldkondadega

Sotsiaalsed

Läbiv teema

„Teabekeskond”

Õigekeelsus ja keelehoole

Õpitulemused

1. tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
2. moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
3. oskab kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks;
4. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.

Õppesisu ja -tegevus

Üldteemad

Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. Kirjakeel, argikeel ja murdekeel.

Häälikuõpetus ja õigekiri

Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud.

Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.

Kaashäälikuühendi õigekiri. *g, b, d s*-i kõrval. *h* õigekiri. *i* ja *j*-i õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad).

gi- ja *ki-*liite õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. *f*-i ja *š* õigekiri.

Sõnavaraõpetus

Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sünonüümid. Antonüümid.

Mitmetähenduslike, lähedase ja vastandliku tähendusega sõnade kasutamine. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus. Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi.

Muud õigekirjateemad

Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed; ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.

Pädevused

Väärtus-, keele- ja õpipädevus.

Lõiming teiste ainevaldkondadega

Võõrkeeled, ajalugu, geograafia

Kirjanduse ainekava

5. klass

Nädalas tunde 2
Õppeaastas 70

Õpitulemused

1. Lugemine

- 1) on läbi lugenud vähemalt neli eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
- 2) loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
- 3) tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

2. Jutustamine

- 1) jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;
- 2) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- 3) jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.

3. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

- 1) koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;
- 2) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
- 3) koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
- 4) järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;
- 5) kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalnormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- 6) leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;
- 7) arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- 8) otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

4. Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse, sh metakeele mõistmine

- 1) tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi;
- 2) seletab oma sõnadega muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust;
- 3) mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele;
- 4) riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine;
- 5) ajaloolise jutustuse tunnused.

5. Esitamine ja omalooming

- 1) esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti,
- 2) jälgib esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.
- 3) kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid,
- 4) oskab kirjutada kirjeldavat ja jutustavat teksti.

Õppesisu ja –tegevus

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavat kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades 5. klassile kohaseid teemavaldkondi.

Tundides käsitletavat ja terviklikult loetavat kirjandusteoseid valitakse arvestusega, et esindatud oleksid järgmised teemavaldkonnad:

Väärtused ja kõlblus: S. Rannamaa „Kadri“, Aino Pervik „Arabella, mereröövli tütar” või „Kallis härra Q“, Erich Kästner „Veel üks Lotte”, üks A. Lindgreni teos, John Ronald Reuel Tolkien „Käabik”, I. Soopan „Kõik poisid ei kasva suureks“, J. Brezeczwa „Pan Kleksi akadeemia“

Kodus ja koolis: Andrus Kivirähk „Sirli, Siim ja saladused”

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus: Jaan Kross „Mardileib”, Eno Raud „Kalevipoeg”, E.Kippel „Meelis“

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted: Eno Raud „Kalevipoeg”, E.Kippel „Meelis“

Mängiv inimene: Oskar Luts „Kapsapea”

Vähemalt üks uudisproosa teos omal valikul; üks vabalt valitud luulekogu.

Soovitavalt üks paikkonna autori proosa- või luuleteos.

Terviklikult käsitletavat teoseid valib õpetaja.

Rahvaluuletekstid

Rahvalaulud: töölaulud, laulud tarkusest ja rumalusest, maagilised laulud, loitsud. Kalevala lood.

Looma- ja imemuinasjutud. Saksa muinasjutt „Luikede järv”. Tekke- ja seletusmuistendid.

Hiiu- ja vägilasmuistendid (Kalevipoeg, Suur Tõll). Piiblilood, erinevate rahvaste müüdid.

Tarkuse-, õppimis- ja tööteemalised vanasõnad ning kõnekäänud.

Üks paikkonna algupäraga rahvaluuletekst.

Põhjalikumalt käsitletavat autorid

Sissevaateid Friedrich Robert Faehlmanni, Andrus Kiviräha, Friedrich Reinhold Kreutzwaldi, Astrid Lindgreni ja Leelo Tunгла ning mõne paikkondlikult tähtsa kirjaniku elu-, tegevus- ja loomingulukku.

Mõisted

Epiteet, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, vanasõna, võrdlus.

Pädevused

Väärtus-, õpi-, sotsiaalne, kirjandus- ja enesemääratluspädevus.

Lõiming teiste ainevaldkondadega

Toetab teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti. Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs

toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus. Samaaegu toetavad sotsiaalseid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine.

Läbivad teemad

„Väärtused ja kõlblus“

„Kultuuriline identiteet“

Hindamine

Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist.

Eesmärgiseades on senisest enam rõhutatud kirjanduse kunstiliste väljendusvahendite mõistmist, õpilaste lugejaoskuste ning loovvõimete arendamist.

Välja on toodud järgmised õppevaldkonnad:

- 1) lugemine (lugemiskontroll, test, erinevad lugemisülesanded),
- 2) (üंबर)jutustamine (üंबरjutustus jms),
- 3) teksti mõistmine ja analüüs (tegelase iseloomustus, kokkuvõte jms),
- 5) loovtööd (kirjeldav ja jutustav tekst),
- 6) kirjandusteksti või muu teksti esitamine (teksti peast esitamine).